

Mit kíván a háziasszony a „kislakásépítészekről”?

Mindennapi életünk a munka, az üdülés és az éjjeli pihenés váltakozásából áll. Ha munkánkat jól végezzük, ha megfelelő üdülésünk és éjjeli nyugalomunk van, ez már nagyrészt hozzájárul boldogságunkhoz és életkedvünkhöz.

Életünknek körülbelül felét — rendes körülmények között — a négy fal között, *lakásunkban* töltjük, ahol a napi munkánk után fáradt tagjainkat kipihentetjük és felüdülünk, hogy új erővel lássunk másnapi munkánkhoz. Ezért fontos az, hogy lakásunk olyan legyen, hogy megfeleljen mindazon szükséges követelményeknek, amelyeket a „jó lakás” iránt támasztunk, akár *egyszobás* lakásról, akár pedig *palotáról* is legyen szó. Mindegyiknek főcélja legyen az, hogy a benne élő embert szolgálja s az embernek otthonává váljék.

Ezzel szemben azt látjuk, hogy különösen a nagyváros régi, magas házai, hibás alaprajztervezetüknél, illetve spekulációra való építkezésüknél fogva, — kicsiny, négy fallal körülpített, levegőtlen udvaraikkal, túlszűfoltosságukkal — nemcsak rossz egészségügyi, de rossz szociális viszonyokat is teremtettek. Ez járult nagyrészt hozzá ahhoz, hogy pl. a székesfőváros lakói egyötöd részének halálózása a tüdővész által elpusztult lakosokra esett. Ezért kívánatos a jövőben a *kedvezőbb fekvésű és jobb beosztású* háziak építése.

Egy modern házépítésnek azonban az egészségügyi és szociális követelmények mellett, természetesen a gazdaságos építkezés követelményeit is tekintetbe kell vennie és ezért okoz nagy körültekintést és szakszerűséget egy modern „kislakás” megfelelő építkezését úgy megoldani, hogy a kisjövedelmű munkás, vagy a szerény jövedelmű tisztviselő lakbéré a jövőben sohaladja meg jövedelmének legfeljebb 20—25%-át.

Hála a mai fiatal építészek azon szociális érzékének, hogy

a modern „kislakásépítkezéseknél.” nem annyira a külszínre, a tetszetősségre, az architektúra remekeire törekszenek, hanem inkább arra, hogy a modern kislakások a felsorolt irányelvek szerint a család életfunkcióinak megfelelő egészséges, — ú. m. levegőt, napsugarat, világosságot bebocsátó — céllal épüljenek. Ha ezeket az előfeltételeket be tudják tartani, akkor ez nagyban hozzá fog járulni egy egészségesebb, boldogabb ember-típus kialakulásához! A magyar építészek ebbeli törekvéseit célozták azok a „Kislakásépítő ankétek”, amelyeket a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet a közelmúltban két ízben is tartott és. amelyre meghívták a magyar háziasszonyokat is, hogy »gyakorlati érzéküket” a házépitkezéseknél, illetve a „kislakásépítkezésnél” is érvényesíthessék.

Belátták a mai építészek azt, hogy elvégre a háziasszony látja el a család életszükségeit a lakásban, sőt a „kislakásban” előreláthatólag még hosszú évekig minden segítség nélkül fogja „önmaga” végezni minden munkáját. Mivel pedig ő tartózkodik és ő dolgozik a legtöbbit a lakásban, ő érzi annak *hátrányait* akkor, ha rosszul épített a lakás, viszont ő élvezi elsősorban *előnyeit* is, ha a lakás építkezése jól van megoldva.

Tudják a modern építészek, hogy a háztartási munka racionális megoldása is csupán úgy lehetséges, ha az építészek már a „kislakás” alaprajztervezeténél is tekintetbe veszik a háztartási munka menetét! Ha pedig a kislakásokat *ennek tekintetbevétele* mellett építik s már az alaprajztervezetben számolnak ezzel, akkor kevesebb erőfogyasztással, kevesebb idő alatt, kevesebb felesleges járkálással nagyobb munkateljesítményt tud a háziasszony elérni. Ezáltal viszont pihentebb, munkaképebb és jobb kedélyű is lesz és több időt tud szentelni férj énekée gyermekeinek is. A modern építész tehát akkor teljesíti igazi szociális hivatását, ha a „kislakásépítkezést” az említettek tekintetbevétele mellett lelkesen, emberszeretettel áthatva végzi!

Midőn a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet „kislakásépítő ankétjén” a Katolikus Háziasszonyok Országos Szövetsége a magyar háziasszonyok képviselőjében megjelent, a következő *kívánságokkal* lépett a szövetség a „kislakásépítkezésre vonatkozólag” az építészek elé:

1. *Világosságot, napsugarat, levegőt* kértünk a lakás min-

den egyes helyiségébe úgy egészségi, mint a könnyű tisztán tarthatóság szempontjából. Kívánatos, hogy a háló- és lakószoba lehetőleg keleti fekvésű legyen és a *lichthofot mellőzzék* antihigiénikus voltánál fogva.

2. Kértük, hogy szakítsanak a hosszú előszobatípussal, amely a háziasszonynak felesleges járás-kelést és erőpazarlást jelent. Kívánatosnak tartottuk, különösen a „kislakásnál”, egy — a mennyezetig érő és szellőzőlyukkal ellátott „beépített” — előszobaszekrény alkalmazását, hogy a háziasszony ebben télen a nyári, nyáron pedig a téli ruhákat helyezhesse el.

3. A „kislakáshoz” is legyenek egészségi szempontból *fürdőszobák*. Ha pedig a takarékos építkezés ezt lakásonként meg nem engedné, *akkor legalább emeletenként* legyen egy-egy fürdőszoba.

4. A *hálószoba* mérete olyan legyen, hogy a legszükségesebb hálószobabútorokon kívül legalább egy bölcső, vagy egy gyermekágy legyen benne elhelyezhető.

5. Nem okvetlenül ragaszkodunk a szoba közepén elhelyezendő ajtóhoz esztétikai szempontból akkor, ha ezzel szemben „falfelületet” nyerünk a bútorok könnyebb elhelyezésére azáltal, hogy az „átjáróajtó” pl. a fal egyik végén van elhelyezve. Németországi tapasztalataim szerint a „kislakásokban” pl. az ajtó ilyenszerű elhelyezése nem ront a szoba formáján, ellenben nagy falfelületet nyer a lakó az ajtóknak az említett *célszerű* elhelyezése által.

6. Nem ragaszkodunk a kétablakos szobához akkor, amidőn egy *szélesebb ablakkal* nagyobb falfelületet és aránylag több világosságot nyerünk ilyenképpen a szobákban.

7. Kívánatosnak tartanok, hogy munka és erőkímélés szempontjából az *ajtók felületei sírnák* és nem „beosztott felületek” legyenek.

8. Kívánatosnak tartanok a minél simább, a minél díszítmensebb fakeretet az ablakokon is, hogy könnyebben moshatók legyenek.

9. Kívánatos volna, hogy az *ablakok felül is nyithatók* legyenek, hogy a szellőztetés a felső ablakon át történhessék akkor, amikor a gyermeket vagy a betegünket a közvetlen huzattól óvni kívánjuk.

10. Kívánatos volna a sárgarézből készült ajtó- és ablak-

kilincsek helyett olyan *higiénikus, sima felületű és könnyen lemosható* masszából készült *kilincsek* alkalmazása, amelyek a sok anyagi költséggel járó és sok felesleges munkát igénylő kilincstisztítástól és pasztázástól kímélnék meg a háziasszonyt.

11. Kívánatos lenne az ajtóknak a kilincs körüli *celluloid-védővel* való burkolása, egyrészt a gyors kopás elkerülése végett, másrészt azonban higiénikussági és könnyebb tisztán tarthatósági szempontból is.

12. Kívánatos volna minden új, modern „kislakásban és bérházban” egy olyan *központi mosókonyha* építése, amely villanyvilágítással, villamoshajtású mosó- és facsarógéppel van ellátva. A villamoshajtású mosógép azonban takarékos-sági szempontból *gázzal legyen fűthető*. Ha a mosókonyhák egy megfelelő szárítókamrával és mángorlóval vannak ellátva, akkor a háziasszony egy 4 tagú család egyhónapi szennyeseinek kimosását 4—5 órai munkával minden nagyobb erőfeszítés nélkül egymaga tudja elvégezni és a szárított, mángolt ruhát 4—5 órai munka után lakásába vinni.

13. Végül kívánatos volna, ha egy sok lakással ellátott „kislakású házban”, egy megfelelő higiénikus „közös játszótér” állhatna a gyermekek rendelkezésére. Ezáltal u. i. a háziasszony délelőtti munkáján könnyítve volna úgy, hogy pl. 10—15 család gyermekeire a játszótéren egy „szakképzett” egyén felügyelne. Ehhez a „többkiadáshoz” a legtöbb család szívesen hozzájárulna ott, ahol a háziasszony délelőtti elfoglaltsága miatt képtelen gyermekeivel a levegőre menni. Szociális szempontból pedig méltó alkalmaztatáshoz jutna egy intelligens s a gyermekeket szerető gyermekgondozónó vagy óvónó.

Tudjuk, hogy az elmondottak jelentékeny többkiadást jelentenek a „kislakású házak” építésénél, de ha az építkező a kislakásos házakat kevesebb spekulációval, e helyett azonban több szociális érzékkel építené, akkor a háziasszony, mint anya jobban tudná erejét kímélni, racionálisabban tudna dolgozni, tehát egészségét is jobban meg tudná őrizni. Ezáltal pedig nemcsak önmaga, de gyermekei is egészségesebbek lesznek és jobban is tudnak egy *egészséges „kislakásban”* fejlődni. Ezek a háziasszonyok, ezek a családok pedig hálával fognak gondolni a jövő építészére és a jövő háziurára is. Kívánatos volna, hogy így legyen!

Stumpf Károlyné